

Datum
2024-02-28
Adress
Lugna gatan 82
Diarienummer
FSKF-2023-18277

Yttrande

Till
Kommunfullmäktige

Motion av Anfal Mahdi (V) och Maria Dexborg (V) om samordnare i förskola och skola i arbetet mot antisvar rasism/afrofobi STK-2023-1397

Förskolenämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Utbildningen i förskolan ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Att följa upp och utveckla utbildningen är rektors och huvudmans ansvar inom ramen för systematiskt kvalitetsarbete enligt skollagens kap. 4. Därtill styr skollagens kap. 6 och diskrimineringslagen huvudmannens förebyggande, främjande och åtgärdande arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Andra myndighet, däribland Skolverket, har därutöver i uppdrag att stödja det förebyggande, främjande och åtgärdande arbete mot diskriminering och kränkande behandling.

Utifrån ovanstående föreslår förskolenämnden att kommunfullmäktige avslår motionen i sin helhet.

Yttrande

Förskolenämndens utgångspunkter för yttrandet

Enligt 1 kap. 5 § i skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Vidare anges att var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Att följa upp och utveckla utbildningen utifrån den nationella styrningen i skollag och läroplan är rektors och huvudmans ansvar inom ramen för systematiskt kvalitetsarbete enligt skollagens kap. 4. Därtill styr skollagens kap. 6 och diskrimineringslagen huvudmannens förebyggande, främjande och åtgärdande arbete mot diskriminering och kränkande

behandling. Som huvudman för kommunala förskolor ska förskolenämnden se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn. Vid misstanke om kränkande behandling ska huvudmannen se till att anmälan upprättas, händelsen utreds samt att skäligen åtgärder genomförs och följs upp. Samtliga medarbetare omfattas också av en anmälningsskyldighet vid misstanke om diskriminering eller annan kränkande behandling. När medarbetare får en signal om att ett barn kan ha blivit utsatt för kränkande behandling ska det anmälas till rektor. Rektor ska i sin tur anmäla ärendet till huvudmannen och på delegation av nämnden utreda händelsen samt vidta skäligen åtgärder och slutligen följa upp åtgärderna i syfte att förhindra diskriminering i framtiden. Syftet är att förebygga och förhindra kränkande behandling i framtiden.

I förskoleförvaltningen finns både riktlinjer och rutiner för arbetet mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier. Rutinen handlar om personalens anmälningsskyldighet till rektor, rektorns anmälningsskyldighet till huvudman samt utredning av händelsen. Den anger hur personal och rektor ska agera, både om personal kränker eller trakasserar barn och om barn kränker eller trakasserar andra barn.

I förskolenämndens målinriktade arbete mot diskriminering och kränkande behandling ansvarar rektor, på delegation, för att varje förskola årligen tar fram en plan mot diskriminering och kränkande behandling. I den ska förskolan göra en kartläggning av verksamheten och utifrån den dra slutsatser om vilka risker det finns för diskriminering och kränkande behandling och hur förskolan ska arbeta för att förebygga dessa. Förskoleförvaltningens riktlinjer för arbetet mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier ska finnas med. I planen ska också förskoleförvaltningens rutin finnas med. Sedan 2014 följer förskoleförvaltningen upp och rapporterar ärenden om kränkande behandling till nämnden i syfte att ge en övergripande bild av de ärenden som rapporteras och hanteras av förskolorna i Malmö.

Flera förebyggande, främjande och åtgärdande insatserna har genomförts på huvudmannanivå, där ibland framtagande av utbildningar och olika typer av stödmaterial riktade till såväl rektor som medarbetare. För arbetet med plan mot diskriminering och kränkande behandling anordnas workshops riktade till personer som arbetar med barn i förskola. Förvaltningens pedagogiska utvecklingsenhet gör också utbildningar och insatser utifrån rektors identifierade behov av stöd. För det åtgärdande arbetet har det anordnats utbildningar dels 2020 och 2023 riktade till förskolornas ledningsfunktioner. Förskoleförvaltningens jurister utgör också ett stöd.

I 2023 års lägesbedömning identifieras utmaningar inom vissa förskolors värdegrundsarbete. Utmaningarna skiljer sig mellan förskolorna och kan röra sig om bemötande, undervisning eller samverkan med vårdnadshavare. En slutsats är att den mest framträdande grundorsaken till brister i värdegrundsarbetet är att den formella kompetensen vid förskolorna är för låg. En garant för grunduppdraget är att det finns personal med utbildning för arbete i förskolan såsom barnskötare och förskollärare. Att höja andelen utbildad personal är därmed förskolenämnden främsta insats och åtgärd både för det förebyggande, främjande och åtgärdande arbetet kring rasism. I detta område är också rektors styrning och ledning av stor

betydelse. Rektor är ytterst ansvarig för att värdegrundsarbetet genomförs, utvecklas och följs upp. Förskoleförvaltningen planerar att utveckla och anpassa det övergripande stödet till förskolorna men i samband med det tydliggöra vad stödfunktioner kan stödja med och vad som ligger i rektors ansvar.

Det har också tagits ytterligare initiativ på nationell nivå för att utveckla, stödja och främja arbetet kring mänskliga rättigheter och rasism. I regeringens regleringsbrev för Skolverket (2024) ges myndigheten i uppdrag att, tillsammans med Forum för levande historia, vidareutveckla och följa upp verktyget för systematiskt arbete med demokratistärkande insatser i skolväsendet. Syftet är att motverka nutida uttryck för antisemitism och andra former av rasism. Verktyget ska anpassas så att det kan användas i förskola, förskoleklass, anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola. Myndigheterna ska erbjuda målgrupperna processtöd i arbetet med verktyget och arbeta utåtriktat för att nå fler förskolor och skolor, i synnerhet sådana förskolor och skolor som särskilt är i behov av arbete med verktyget. I regeringens regleringsbrev för Länsstyrelserna (2024) framhålls dessutom att Länsstyrelserna ska stödja kommuner och regioner i arbetet med mänskliga rättigheter. Stödet ska bland annat innefatta att sprida kunskap och metoder inom området samt främja erfarenhetsutbyte. I uppdraget ingår även att redogöra för hur arbetet mot olika former av rasism, däribland antisemitism, kan inkluderas i arbetet.

Förskolenämndens synpunkter utifrån motionens att-satser

- att uppdra åt berörda förvaltningar att inrätta en samordnare i förskolan och grundskolan för arbetet mot antisemitism/rasism/afrofobi

Förskolenämndens och rektors lagstadgade arbetet mot diskriminering och kränkande behandling stötts genom olika samordnade funktioner och insatser på huvudmannanivå. Till exempel finns mallar och anvisningar, liksom kompetensförsörjningsinsatser, kring plan mot diskriminering och kränkande behandling. På övergripande nivå har också workshops om förebyggande och främjande arbete anordnats. Särskild kompetens och insatser kring rasism säkerställs även genom Pedagogisk inspiration. Mot bakgrund av det anser förskolenämnden att det inte behövs ytterligare samordningsfunktion.

- att samordnaren skall identifiera problem och behov knutet till afrofobi inom förskolan och grundskolan, samt föreslå hur arbetet inom berörda förvaltningar kan systematiseras

Ansvar för att bedriva målinriktat och systematiskt arbete regleras i såväl skollagen kap. 4 och kap. 6 och riktar sig till både rektor och huvudman. I det arbetet ingår att identifiera och åtgärda brister. Mot bakgrund av det anser förskolenämnden att det inte behövs någon ytterligare funktion som identifierar problem och behov knutet till afrofobi eller hur det arbetet kan systematiseras. Skolverket och Länsstyrelsen ger också stöd till såväl rektor som huvudman och Malmö stad bör förhålla sig till det stöd som myndigheter bedriver snarare än att utarbeta ett eget parallellt system av uppföljning.

Utifrån ovanstående föreslår förskolenämnden att kommunfullmäktige avslår motionen i sin helhet.

Ordförande

.....
Zinaida Kajevic (S)
.....

Nämndsekreterare

.....
Josefine Storm
.....

Nina Jakku (V) och Ana Maria Stuparich Clementi (V) har lämnat in en skriftlig reservation i ärendet.